Ir-raħal tal-Mosta jsir belt

Minn George Cassar

Nafu fiċ-ċert li fiż-żona li llum tissejjaħ il-Mosta, minn żmien bikri ħafna kienu diġà jgħixu xi nies. Il-prova ta' dan huma l-fdalijiet li għadhom jidhru, fosthom iż-żewġ dolmenijiet li għadhom wieqfa f'Wied Filep u l-Ipoġew tad-dfin Paleo-Kristjan magħruf bħala Ta' Bistra fin-naħa tal-Beżbiżija. Dawn huma biss żewġ siti li jmorru lura għal mijiet kbar ta' snin u li jagħtu prova ta' l-ewwel 'Mostin' li jterrqu u ħadmu f'dawn l-inħawi.

Fiż-Żminijiet tan-Nofs il-Mosta kienet biss irħajjel wieħed fost numru ta' rħejjel oħra ta' daqs ċkejken bi ftit abitanti f'kull wieħed minnhom. Dawn l-abitazzjonijiet kollettivi kellhom ismijiet varji u li llum għadhom biss memorja fil-kotba ta' l-istorja. Hekk insibu Raħal jew Ħal Calleja, Raħal Ħobla, Raħal Pessa jew Bise, Raħal Sir, Raħal Kirċipulli, Raħal Brabar u Raħal Dimekk.

Fis-seklu sittax dawn l-irħula żgħar bdew jispiċċaw u jisfumaw fix-xejn. Il-popolazzjoni żgħira tagħhom bdiet timxi għal postijiet oħra u hekk tbattlu u ma baqgħux importanti. Il-Mosta bdiet tieħu l-post bħala raħal prinċipali billi bdiet tikber u tinfirex fejn qabel kien hemm dawn il-lokalitajiet l-oħra.

Indikazzjoni tal-qagħda tal-Mosta nistgħu niħduha mir-rapport taż-żjara tal-Viżitatur Appostoliku Mons. Pietru Dusina li saret fl-1575. Dusina indika li anki l-knisja ta' l-Assunta li kien hemm fir-raħal tal-Mosta kellha ċertu prominenza fost il-kappelli taż-żona. Tant hu hekk li Dusina bi żball sejħilha 'knisja parrokkjali'. F'din is-sena kien hemm 580 ruħ fil-Mosta.

Sena	Popolazzjoni
1575	580
1614	900
1645	1,214
1658	1,078
1680	1,300
1797	2,593
1851	3,524
1890	4,260
1901	4,629
1911	5,783
1921	4,866
1931	5,251
1948	7,186
1957	7,377
1961	8,136
1985	12,148
1995	16,629
2001	17,428
2002	17,502
2005	18,735

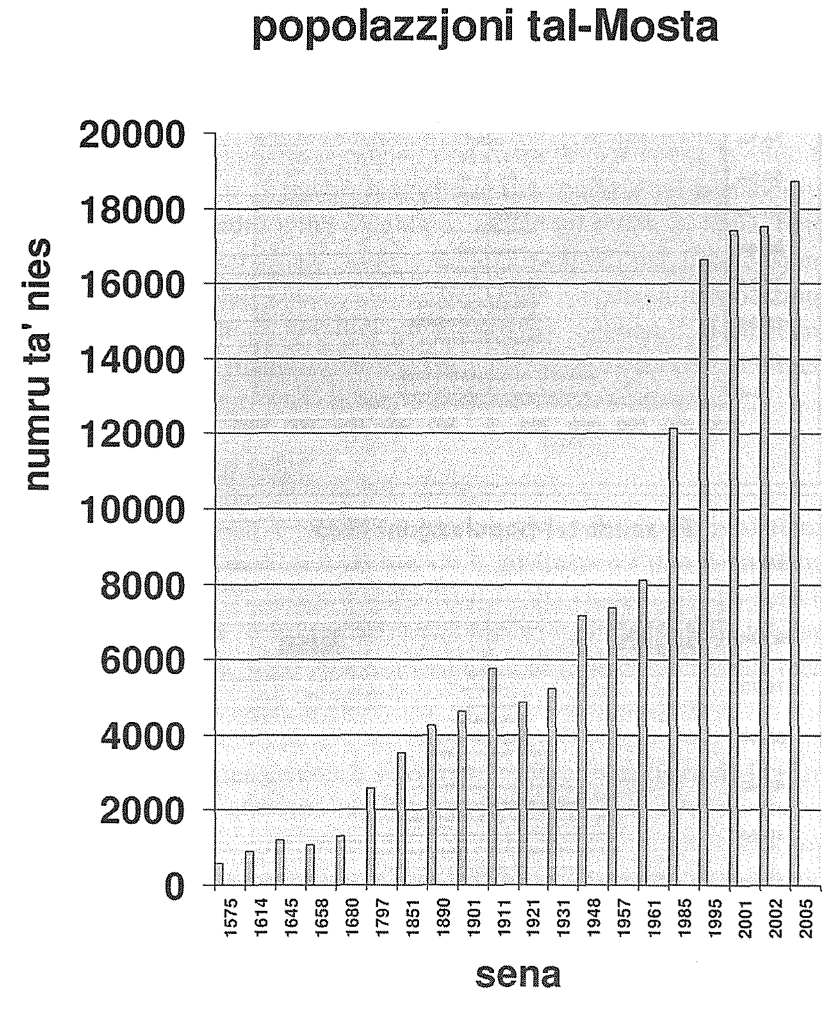

Mal-medda taż-żmien in-numru ta' nies jgħixu fil-Mosta baqa' dejjem jikber u hekk dan ir-raħal imdaqqas bil-mod il-mod infirex u beda jieħu l-forma ta' belt. Sa l-aħħar snin tas-seklu għoxrin il-popolazzjoni kienet qabżet sew l-10,000 ruħ u din baqgħet tikber b'rittmu sostnut.

Il-Mosta tinsab kważi fiċ-ċentru ta' Malta. Hi mibnija fuq art ċatta u fertili. Il-Mosta tal-lum għandha numru ta' lokalitajiet ġirien, ilkoll iżgħar minnha fin-numru ta' abitanti li jħaddnu. Dawn huma Ħal Lija, Burmarrad, ir-Rabat u n-Naxxar. Peress li qiegħda fit-triq prinċipali li mill-Belt Valletta tagħti għaċ-Ċirkewwa, mill-Mosta jgħaddi ammont kbir ta' traffiku li jkun qed jaqsam il-gżira. Dan għen biex l-importanza tal-Mosta tikber matul iż-żmien. Għen ukoll biex ipoġġi lill-Mosta b'mod prominenti fuq il-mappa ta' Malta.

Ġewwa l-Mosta, minn wara t-Tieni Gwerra Dinjija u aktar u aktar mis-snin tmenin tas-seklu l-ieħor sar żvilupp urban impressjonanti. Tant hu hekk li l-Mosta qed issir kalamita għal ħafna li jixtiequ jiġu jabitaw fil-Mosta. Żdiedu d-djar ġodda u telgħu numru ta' oqsma tad-djar fuq il-periferija tal-Mosta antika. Dawn iż-żoni ġodda huma magħrufa bħala: Santa Margerita, Tal-Blata l-Għolja, Iż-Żokrija, Is-Sgħajtar u Ta' Mlit. Dan ifisser li n-nies ġewwa din il-belt qegħdin dejjem jiżdiedu. Din iż-żbieda fil-popolazzjoni tirriżulta fi ftuħ ta' aktar ħwienet, fejn il-Mosta issa qed tistabilixxi ruħha bħala ċentru kummerċjali ta' importanza u dan ikompli jħeġġeġ aktar żvilupp u tkabbir fl-ekonomija lokali.

Dan kollu jfisser li l-Mosta minn raħal ċkejken ħafna llum saret belt kbira, fost l-akbar fil-Gżejjer Maltin. U din għadha tikber u tikber.

Il-Mosta